ה: המקנא פרק ראשון סוטה

הא גופא קשיא. תימה לרבי אמאי לא נקט הכא לישנא דריש מס' מכות (דף כ.) כילד העדים נעשים זוממין כילד אין העדים נעשים זוממין מבעי ליה הכא נמי הוה ליה למימר הכי כילד מקנא לה כילד אין מקנא לה מבעי ליה והתם מתרץ שפיר אבל הכא אפילו לפי התירוץ הוה ליה למימר כילד אין מקנא לה ונראה לרבי לא פריך הכא משום דמצי למימר אל תדברי דריש פירושו סתירה דהיינו קינוי גמור ואתי שפיר לישנא דכילד מקנא לה ולא קשיא מידי אלא ריש לקיש ופ"ש הכא אלמא פירוש דמתני' דדיבור סתירה הוא מדקתני כילד מקנא ולשון נקי הוא כדתנן בפרק קמא דכתובות (דף יג.) ראוה מדברת ומפרש בגמ' מאי מדברת נסתרה מ"כ מיקשי פיפא דקתני דיבור עדיין מותרת לביתה ואי פירוש דדיבור דמתניתין סתירה אמאי מותרת אלא דיבור ממש הוא ולפי הירושלמי משמע דבעי לתרוצי דדיבור דריש סתירה אלא דנקט לשון נקי והכי איתא התם סוף דבר שתדבר עמו הא אם נסתרה עמו ולא דברה אין סתירה כלום פירוש בתמיה דבורה אמא מימר לך אפי' דברה עמו ולא נסתרה עדיין מותרת לביתה לשון נקי הוא מתני' פי' דיבור דריש לשון נקי מיהו דפיפא אית לן למימר על כרחך דיבור ממש:

לאחר ולא ליבם. אין להקשות מפרק האשה שנפלו לה נכסים (כתובות דף פח.) נשמעתין דשומרת יבם דפריך התם והא בעינן לכשתנשאי לאחר מטלי מה שכתוב ליבי אמר רב אשי יבם כמו אחר דמי דלענין לשון תנאי ב"ד שוויה כאחר אבל באחר דקרא אין באתה בכלל והכי נמי משמע בפרק אין מקדישין (ערכין דף כה:) דקתני אם מכר את השדה לאיש אחר לאחר ולא לבן או אינו אלא לאחר ולא לאח כשהוא אומר איש הרי את אמור הא מה אני מקיים לאחר לאחר ולא לבן דמשמע טעמא דכתיב איש הא לאו הכי לא הוי אח בכלל אחר וכ"ש גבי יבם דבא מכח נשואי אחיו דלאו אחר הוא והכי אמרינן נמי בפ"ק דקידושין (דף יג:) אמר קרא פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה מתקיף לה רב שישא בריה דרב לוי לימא מאן אחר יבם ומשני דיבם לא מקרי אחר [6]אבל קשיא מפרק האומר (קידושין דף פז:) דנפקא לן מהכא בפרק האומר דלא תפסי קדושין בחמות אשה אימר דאינטריך קרא דוקא ליבם (ג)[5]משום דרמיא עליה ליבומי כדאמרי' בשמעתין ואכתי אחות אשה מנלן ועוד תקשה דהכא אע"ג דכתיב איש אחר ממעטינן יבם ובערכין מרבינן יבם מאיש וממעטינן בן מאחר וא"ת מאיש ממעטינן בפ' האומר (נ"ז: שם) קרובים ומלאחר יבם סוף סוף ואיש אחר יקחנה מאי דרשת ביה: **לאחר** ולא ליבם. אי קשיא והא האי קרא בסוטה ודאי ע"י עדים כתיב דילפינן דבר דבר מממון בסוף מסכת גיטין (דף ל.) וסוטה ודאי אמר בפ"ק דיבמות (דף יח:) דפטורה בלא חליצה משום דכתיב בה טומאה כערות תרין דלאחר לא אינטריך למיכתב אלא לגופא משום סתירה כיון דנפקא לן בסוטה ודאית מטומאה דכתיב בה: **אילו** איתיה לבעל מי לא בעיא נט. הקשה רבי נסים ר' אהרהם בר מרדכי ז"ל והא סוטה ודאית ואילונית היכא דהכיר בה ואשת קרים דבעו נט מבעל היכא דאיתיה ואפ"ה פטורות מיבם אלא חליצה ויש לתרץ סוטה ודאית לא דמיא להכא (ד) כיון דטומאה סתם הרי היא כערוה גמורה דגזירת הכתוב הוא דפטורות ואשת קרים ואילונית היכא דאיתיה לבעל שרו ליה ואפ"ה אימעטו בפ"ק דיבמות [7]מדין יבום דלא צריך בהו כלל אבל סוטה ספק לא אימעטו אלא גבי איסורא דבעל וקמשמע לן קרא כיון דבא מכח נשואי אחיו הרי הוא במקום בעל דאסורה לו ליבם אבל חליצה בעיא:

דלא ליסתריה לביתיה ואת אמרת תתייבם נמי יבומי. רבינו חננאל הטעים דבריו ופירש ורחמנא אמר אשר לא יבנה לבעות ולא לסתור: מי

[1]ולשאת ולספחת [6]ואין שאת אלא לשון גבוה שנא' [2]ועל [כל] ההרים הרמים ועל [כל] הגבעות הנשאות ואין ספחת אלא טפילה שנאמר [3]ספחני נא אל אחת הכהונות לאכל פת לחם [4]א"ר יהושע בן לוי בא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה שבשעה שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו מנחה שכר מנחה בידו אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר [5]זבחי אלהים רוח נשברה ולא עוד אלא שאין תפלתו נמאסת שנאמר [6]לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה [7]ואמר ריב"ל [8]כל השם אורחותיו בעולם הזה זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה שנאמר [9]ושם דרך אראנו בישע אלהים אל תקרי (פ) ושם אלא ושם דרך: [כיצד מקנא לה כו']: הא גופא קשיא אמרת אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני זה אלמא דבור סתירה הוא והדר תני דיברה עמו עדיין מותרת לביתה ומותרת לאכול בתרומה אלמא דבור לא כלום הוא אמר אביי [2]הכי קאמר אל תדברי ודברה אל תדברי ונסתרה [7](ולא כלום) אל תסתרי ודברה עמו עדיין מותרת לביתה ומותרת לאכול בתרומה נכנסה עמו לבית הסתר ושהתה כדי טומאה אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה: ואם מת חולצת: אמאי תתייבם נמי יבומי אמר רב יוסף אמר קרא [8]ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר לאיש אחר ולא ליבם א"ל אביי אלא מעתה חליצה נמי לא תיבעי א"ל אילו איתיה לבעל מי לא בעיא נט השתא נמי תיבעי חליצה ואית דאמרי אמר רב יוסף רחמנא אמר ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר דלא ליסתריה לביתיה ואת אמרת תתייבם נמי יבומי אמר ליה אביי אלא מעתה לאחר לא תינשא דלא תיסתריה לביתיה אמר ליה מי

ולשאת ולספחת. על ידי שמנשא עצמו בא לידי ספחת שאינו עיקר באנשים אלא נספח וטפל: **עפילה.** דבר שאינו משוב בעצמו אלא נטפל באחרים: **ספחני נא.** אספני נא. (ב) בנגועת בית עלי משמעי קרא תעמיד כהניס גדולים אחרים שיוציאו את כהני זרעך מגדולתם ויצטרכו לבקש מהם לאוספם ולקולטם אצלם: **אל אחת הכהונות.** באחת מן המשמרות: **שכר עולה בידו.** ולא שכר קרבן אחר: **זבחי.** כל הזבחים במשמע: **השם אורחותיו.** מתשב הפסד מלוה כנגד שכרה: (ג)**אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודברה עמו.** אלא ביחוד: **עדיין מותרת לביתה.** לשמש. ביתה לשון משמש הוא: **אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה.** עד שתשתה. ולקמן בפ' כשם שהמים בודקין (דף כח.) יליף מוטומאה וטומאה אלא פעמים אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה: **ואם מת אלא בנים.** עד אלא השקה: **חולצת ולא מתייבמת.** בגמרא מפרש טעמא): **הא גופא קשיא אמרת כילד מקנא לה אמר לה בפני שנים כו'.** קס"ד אמר לה כו' היינו פירושא דכילד מקנא לה אמר לה בפני שנים כו' ואשמועינן דזהו הקינוי: **אלמא דיבור סתירה היא.** אפי' מדברת עמו בשוק סתירה חשיב לה מדקאמר זה הקינוי דאי לאו דסתירה הוא ולא מיתסרא בה מאי קינוי איכא ולמה לי דממרה בה: **והדר תני.** דכי עברה על התראתו ודברה עמו מותרת לביתה: **אמר אביי הכי קאמר.** אמר לה לאו פירושא דכילד מקנא לה הוא אלא תרתי קתני וה"ק אמר לה אל תדברי ונסתרה לו דברה אע"פ שעברה על קינויי אצל דיבור לו אם דברה עמו אחר קינוי גמור לאל תסתרי עדיין באחת משתי אלו מותרת לבעלה אבל עברה על קינויי אצל סתירה כגון שאמר לה אל תסתרי ונכנסה עמו לבית הסתר כו': **וילאה מביתו.** לעיל מיניה כתיב כי מצא בה ערות דבר וגו' וילאה מביתו וגו' לאיש אחר למה לי למכתב אי למשרייה לאנסובא על ידי גט כריתות לכתוב וילאה מביתו והיתה לאיש אחר למה לי למכתב לאחר אלא למעוטי יבמה היכא דלא גרשה בעל אחר שמצא בה ערות דבר והכי משמעי קראי כי מצא בה ערות דבר יגרשנה בספר כריתות וילאה מביתו כלומר ובכל זד שתצא מביתו בין ע"י גירושין בין ע"י מיתה אם בתת ליגשא לאיש אחר תנשא ולא ליבם שאינו אחר אצל נשואין של זו שמכח נשואי ראשון היא מזקקת לו: **אי הכי חליצה נמי לא תיבעי.** דהא פטורה רחמנא ושרייה לאיש אחר בכל עניין שתצא מביתו אחר שנמצא בה ערות דבר: **אילו איתיה לבעל.** מי משתרית בלא גט הא כתיב וכתב לה ספר כריתות[1] אפי' מצא בה ערות דבר כריתות בעיא השתא נמי בעי' חליצה דיבם במקום בעל קאי: **אית דאמרי.** דהכי שני רב יוסף לעיל רחמנא אמר כו' זוה לבעלה לגרשה מביתו כשמצא בה ערות דבר כי היכי דלא תיסתרי לביתיה כדאמר לעיל[1] זנותא בביתא כי קריא לשומשמא: מי

א) (שבועות ו:), **ב)** סנהדרין מג: ע"ש, **ג)** מ"ק כ., **ד)** ס"ח ל"ג, **ה)** כפול הוא כמתני', **ו)** (בדברים כד:), **ז)** (דף נ:), **ח)** (ועיין תוס' קידושין יג: ד"ה מדע ותוס' כתובות פח. ד"ה יבמה), **ט)** עי' רש"ת, **י)** (דף יב. וכו'.)

הגהות הב"ח

(א) גם' אל מקרי ושם. ר"נ ושם בס"ר) כמו מי שם פה לאחם פירוש שם דרכי מדרכי השם אל מקרי ושם בס"ר אלא כשי"ן מענין שומת כ"ד: **(ב)** רש"י ד"ה ספחני יכי' נא (בנגועת) תו"מ וה"נ ס"ח בגזירת: **(ג)** תוס' ד"ה לאחר וכו' דוקא ליבם כדאמרי' בשמעתין עכ"ל ותיבות משום דרמיא עליה ליבומי נמחקו: **(ד)** ר"ה אילו וכו' לא דמיא להכא דכיון דטומאה בה הרי היא כערוה גמורה וגזירת יכו' ואפ"ה אימעטו בפרשת יבמין מדין:

מוסף רש"י

זבחי. לשון רבים משמע (סנהדרין מג:). **לא תבזה.** אין דרכך לבזותו (שם). **כל השם אורחותיו.** המתשב הפסד מלוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה, ושם מו שמין (מו"ק ה:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com